

Ako zvládnuť boj s neželaným hosťom

Príručka o kliešťoch

Príručka o kliešťoch

Leto so sebou prináša veľa nástrah, na ktoré je dôležité byť pripravený. Rodiny trávajú veľa času vonku, deti skúšajú prekonávať svoje limity, a tak je to správne.

ALE...

Čo ak si na potulkách prírodou, z pikniku na lúke, alebo aj z detského ihriska **prinesiete domov neželaného hosta?**

Hosta, ktorého nikto nepozval a ani ste si nevšimli, že si na vás sedí a cicia vašu krv.

Týmto neželaným hostom je **KLIEŠŤ**

Táto príručka vznikla preto, že od vás často dostávam otázky:

- Ako dlho musí byť prisatý, aby na vás alebo vaše dieťa niečo preniesol?
- Ako dlho trvá, kým sa prejaví ochorenie?
- Aké sú príznaky Lymfkej boreliózy a kliešťovej encefalitídy?
- Aká je prvá pomoc pri prisatom kliešti?
- Ako sa pred ním chrániť?
- Existuje vôbec nejaká prevencia na zabránenie prisatia?
- Je očkovanie proti kliešťovej encefalitíde efektívne?
- Kedy je najlepšie očkovať?

Mgr. Katka Reptová

Moje meno je **Mgr. Katka Reptová**, telom aj dušou **som detská sestrička**.

Mám za sebou **dlhoročnú prax na Detskej klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny** u nás aj v Saudskej Arábii.

Projekt SESTRÍČKA ONLINE vznikol, keď sa na mňa začalo obracať čoraz viac mamičiek s otázkami zdravia. Snažím sa preto šíriť osvetu a vzdelávať, nielen maminky, ako reagovať v život ohrozujúcich situáciách, ale najmä v tom, aká dôležitá je prevencia.

1

ČO JE TO KLIEŠŤ

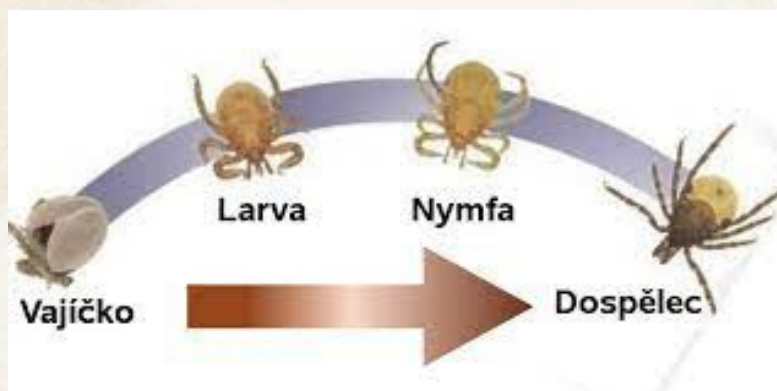
Ako sa na nás prisaje a je vôbec nebezpečný?

Kliešť obyčajný (IXODES RICINUS)

- Je najrozšírenejším druhom u nás a v Európe a živí sa cicaním krvi z tela hostiteľa.
- Má niekoľko štádií (larva, nymfa, dospelý jedinec) a **v každej svojej fáze je nositeľom rôznych vírusov, baktérií alebo parazitov.**
- **Kliešť nepadá zo stromu,** vyskytuje sa najmä v trávach, na lúkach, v nízkych krovinách, v listnatých a zmiešaných lesoch, ale môžete si ho priniesť aj z ihriska či mestského parku.

Zdroj: https://www.uvzs.sk/docs/letaky/Letak_kliest_verejnost.pdf

- Má rád **vlhké a teplé prostredie**, takže si ho môžete priniesť aj od výletu k rybníku či od brehu rieky.
- Chytiť ho môžete **od marca do novembra**, i keď v súčasnosti aj počas teplejšieho februára.
- Niektoré oblasti na Slovensku sú s vyšším výskytom infikovaných kliešťov, preto je fajn sa týmto oblastiam vyhnúť, príp. sa častejšie kontrolujte (informáciu každoročne podáva Úrad verejného zdravotníctva, Slovenský hydrometeorologický ústav).

Príručka o kliešťoch

Prečo ho necítime?

To, že po nás lezie necítime preto, že **má na nohách vankúšiky**, ktoré zjemňujú jeho pohyb po našom tele.

Prečo necítime, že sa prisaje?

- Prisatie je vlastne narezanie/narušenie kože. Cez tento otvor sa dostane jeho hlavička pod vašu kožu. Toto "narezanie" necítite preto, že **kliešť má vo svojich slinných žľazách anestetikum**, ktoré miesto dočasne znecitlivie.
- Slinné žľazy obsahujú aj **antihistaminikum**, takže nemôžeme cítiť ani svrbenie, keď je na nás prisatý a parazituje.
- Slinné žľazy obsahujú aj **bioaktívne látky**, ktoré po prisatí vypúšťa, rozširujú sa cievky, krv začne rýchlejšie prúdiť. Tieto bioaktívne látky obsahujú látky, ktoré potláčajú samotný imunitný systém, a preto môžeme byť náchylnejší na vstup mikróbov, ktoré kliešť so sebou nesie.
- Kliešť má tieto látky preto, že prechádza z ľudí na zvieratá a naopak. Počas svojho života vystrieda viacerých hostiteľov.

Kliešť si svojich hostiteľov vyberá

- **Kliešť sa neprisaje na každého.** Na človeka sa dostane, no vďaka jeho čuchovým vnemom zistí, že tento hostiteľ nie je "to pravé orechové", stiahne nožičky a odpadne.
- Niekedy si prisatého kliešťa ani nemusíte všimnúť, pretože v ranných štádiách svojho rastu je kliešť (jeho larva) bledej farby. Po nasatí sa odcucne a hľadá si ďalšieho hostiteľa.

Kde je pre kliešťa ideálne miestečko na úkryt?

Väčšinou si vyberá miesta, kde je jemnejšia koža, kde je teplo a klud. U detí je to najmä **za ušami, na krku, v slabinách, v podkolennej jamke, u žien pod prsiami, v podpazuší, ale aj na nohách, či vo vlasatej časti hlavy.**

2 ČO MÔŽE KLIEŠŤ SPÔSOBIŤ?

Tým, že počas svojho života kliešte migrujú a parazitujú na viacerých hostiteľoch, **nesú so sebou množstvo baktérií, vírusov a parazitov**, ktoré sa u zvierat prejavíť nemusia, no v našom tele môžu spôsobiť závažnú infekciu.

ČAS, ktorý na hostiteľovi kliešť strávi, je rozhodujúci z hľadiska rizika prenosu infekcie.

Ochorenia, ktoré prenáša kliešť

- **Lymská borelióza**

- **Kliešťová encefalitída**
alebo meningoencefalitída

Raritnejšie ochorenia

- Tularémia
- Anaplazmóza
- Ricketsióza
- Babezióza

Lymská borelióza

- » Má klinicky miernejšie akútne príznaky, no ak nie je primerane liečená, prechádza do chronického štádia často s trvalými následkami.
- » Spôsobuje ju **baktéria *Borrelia burgdorferi***, ktorá sa do tela dostáva zo slín, kam sa presúvajú z črevnej steny kliešťa, preto sa touto baktériou môže hostiteľ nakaziť vtedy, **ak je kliešť prisatý viac ako 24 hodín**, pretože určitý čas trvá presun baktérie z črevnej steny do slín kliešťa.
- » Prejavuje sa na viacerých orgánoch tela - **najčastejšie prejavy sú na koži, postihuje srdce, svaly a kĺby a spôsobuje neurologické zmeny.**

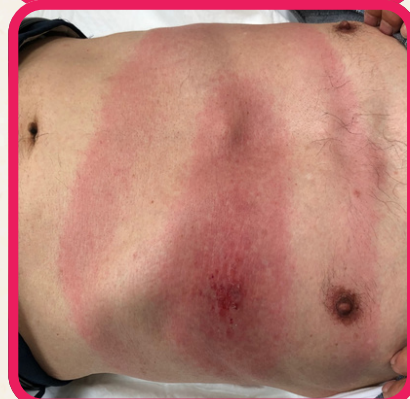
Lymská borelióza - 3 štádiá

1. Včasná lokalizovaná infekcia

Až 50% ľudí ňou prejde nepozorovane.

Prejavuje sa ako **ERYTHEMA MIGRANS**

- červená škvrna, ktorá sa zväčšuje a v strede bledne,
- veľká je viac ako 5 cm,
- má mapovitý tvar,
- na tele sa premiestňuje,
- nemusí sa objaviť iba v mieste prisatia, ale kdekoľvek na tele, aj na tvári alebo vo vlasovej časti,
- najmä vo vlasovej časti ju nemusíme vidieť celú, ale iba časť, ktorá zasahuje do tváre a pod.
- nie je bolestivá a nesvrbí vôbec alebo len veľmi mierne,
- miesto nie je vyvýšené,
- miesto môže byť mierne teplejšie ako okolitá koža,
- objavia sa aj príznaky chrípky - bolesť svalov, kĺbov, únava, bolesť hlavy, mierne zvýšená teplota a zväčšené lymfatické uzliny.

Odkazy na obrázky sú v ZDROJOCH na konci príručky, (sú stiahnuté z odborných článkov), ďakujem maminke Silvii, že mi dovolila uverejniť fotky jej syna.

Lymeská borelióza - 3 štádiá

2. Včasná diseminovaná infekcia

Objavuje sa rádovo týždne až mesiace (1 - 4 mesiace) od prisatia kliešťa (tak budte opatrný, ak dieťa malo kliešťa v lete, no príznaky môžu nastať cez zimu.

Preto je nutné myslieť na to, že dieťa počas leta malo prisatého kliešťa. Zatažuje celý organizmus.

Prejavuje sa ako:

1. Kožná forma - **BORELIOVÝ LYMFOCYTÓM**

- nebolestivé zdurenie sfarbené do fialova,
- objavuje sa najmä na **ušnom boltci**, ale aj v **oblasti prsnej bradavky, na nose, u chlapcov na miešku**,
- vyskytuje sa viac u detí ako u dospelých.

2. Neuroborelióza

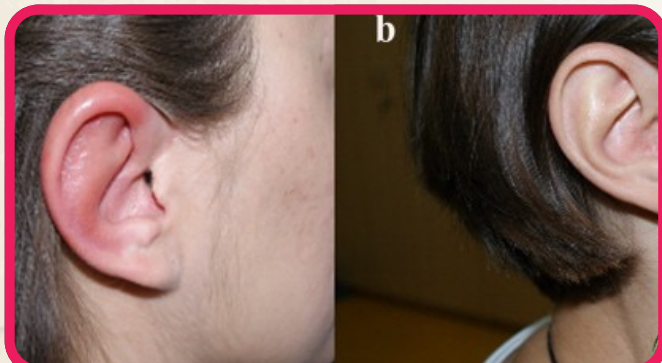
- postihnutie nervového systému,
- **u detí** najčastejšie prebieha ako **jednostranná obrna tvárového (lícneho) nervu** (ovisne jedna polovica tváre), viditeľné najlepšie poklesom ústneho kútika.

3. Postihnutie srdca - lymeská karditída

- prejavuje sa ako porucha srdcového rytmu, veľmi zriedkavo sa objavuje aj zápal srdcového svalu - myokarditída.

4. Očná forma lymskej boreliózy

- prejavuje sa spočiatku ako zápal spojiviek - konjunktivitída, neskôr svetloplachosť či začervenanie očí.

Odkazy na obrázky sú v ZDROJOCH na konci príručky, sú stiahnuté z odborných článkov.

Lymeská borelióza - 3 štádiá

3. Neskorá perzistentná infekcia

Ak sa ochorenie nelieči, po niekoľkých mesiacoch až rokoch hrozí ochorenie kĺbov a nervov, srdca a prechádza do chronicity.

» POST LYME SYNDROM

- Aj po liečbe lymskej boreliózy **u 10 - 20% pacientov pretrvávajú zdravotné ťažkosti aj viac ako 6 mesiacov.**
- Ide najmä o *únavu, bolesti svalov a zhybov, mierna porucha kognitívnych funkcií* (dieťa zabúda, je "spomalené").

» DIAGNOSTIKA

- Pre diagnostiku je dôležitá informácia o **prítomnosti kliešťa v posledných 21 dňoch** a neskôr **vyšetrenie z krvi na prítomnosť protilátok**, ktoré sa dajú v sére zistiť po 3 - 5. týždňoch od prisatia, príp. môžete dať vyšetriť odstráneného kliešťa, ak ste si ho zalepili do lepiacej pásky a ponechali.

» LIEČBA

- Liečba je **dlhodobá** (aj viac ako 6 týždňov).
- Lieči sa **antibiotikami** a ak sú zreteľné príznaky vo forme Erytema migrans či boreliového lymfocytómu, nie je potrebné sérologické vyšetrenie a liečba by mala byť začatá okamžite.

Prevencia boreliózy

- Je **iba včasné odstránenie kliešťa.**
- Očkovanie neexistuje.
- **Po prekonaní ochorenia sa NEvytvára doživotná imunita** voči ochoreniu, čo znamená, že ju môže človek dostať viackrát za život.

Kliešťová encefalitída

- » KLIEŠŤOVÁ ENCEFALITÍDA (Kliešťový zápal mozgu) alebo KLIEŠŤOVÁ MENINGOENCEFALITÍDA
- » **Vírus** sa do tela hostiteľa dostáva **zo slín** kliešťa a **na jeho prenos stačí pár minút**.
- » Infikujete sa od prisatého kliešťa, no vo veľmi zriedkavých prípadoch aj z nepasterizovaného mlieka od infikovaného zvierata (kravské, ovčie alebo kozie mlieko a syry).
- » **Inkubačná doba je 7 - 14 dní po uštipnutí kliešťom.**
- » **U detí** postihuje vírus viac mozgové obaly - kliešťová meningitída, preto je **priebeh častokrát miernejší** ako u dospelých.
- » Dospelým vírus borelie napáda mozog - vznikne zápal mozgu - kliešťová encefalitída.

Prebieha v 2 etapách

1. etapa

- Prejavuje sa ako **ľahká chrípka s črevnými ťažkosťami a nechutenstvom**.
- Trvá asi 4-5 dní.
- *Bolesti hlavy, únava, horúčka, bolesti svalov a kĺbov,*
- Tieto príznaky **po pár dňoch odznejú a nastáva kludová bezpríznaková fáza**.
- U niektorých ľudí sa v tejto fáze neprejavia žiadne známky ochorenia - majú tzv. bezpríznakové obdobie.

Ak sa príznaky chrípky prejavia počas leta, kedy sú chrípky menej časté, je jednoduchšie identifikovať, že ide o kliešťovú encefalitídu. **Ak sa objaví "chrípka" v lete a vy viete, že vaše dieťa malo kliešťa, je nutné navštíviť lekára OKAMŽITE.**

Kliešťová encefalitída

2. etapa

- **Po 2-3 týždňoch bez príznakov**, nastupuje druhé štádium, ktoré býva oveľa závažnejšie a **postihuje centrálny nervový systém**.
- Prejavuje sa prudkými prejavmi, kedy sú najmä **vysoké horúčky nad 38°C**, bolesť hlavy, svetloplachosť, **meningeálne príznaky** - **stuhnutá šija** (dieťa nedá bradu na krk, príp. v leže nezdvihne nohy nad podložku), *zmätenosť, dezorientácia, poruchy spánku, poruchy pamäte, závrate, tras svalov, poruchy vedomia*.

DIAGNOSTIKA

Je na základe príznakov ochorenia, údají o prisatom kliešti a serologické vyšetrenie na protilátky.

Symptómy počas prvej a druhej fázy kliešťovej encefalitídy

Vysoká horúčka

Bolesť hlavy

Únava

Vracanie

Vertigo

Nevoľnosť

LIEČBA

Keďže ide o **vírusovú infekciu**, liečba je čisto **symptomatická**, dieťa je väčšinou hospitalizované.

Ak dôjde k rozsiahlemu zápalu mozgu, ochorenie môže byť aj smrteľné!!!

KOMPLIKÁCIE

Trvalé následky môžu nastať u detí aj dospelých. Sú to: *pretrvávajúce bolesti hlavy, zmeny v chovaní, ochrnutie končatín, poruchy koncentrácie, znížená výkonnosť, depresie*.

PREVENCIA - OČKOVANIE

Príručka o kliešťoch

	Lymeská borelióza	Kliešťová encefalitída
Patogén	Borrelia burgdorferi (baktéria)	Vírus klieštovej encefalitídy
Umiestnenie patogénu	Stredná časť čreva	Slinné žľazy
Čas prenosu	Približne 36 – 48 hodín po prichytení	Ihneď po prisatí
Liečba	Antibiotiká	Žiadna kauzatívna
Dostupná vakcína	Nie	Áno

Zdroj: <https://zdravie.pravda.sk/zdravie-a-prevencia/clanok/620246-lymska-borelioza-a-kliestova-encefalitida-nie-vzdy-pomozu-antibiotika/>

3

AKÁ JE PRVÁ POMOC?

Začnime tým, čo **NEMÁME ROBIŤ!**

- Na kliešťa **nikdy nedávajte oleje, krémy a nevyťahujte ho holými rukami**, resp. si ihneď po manipulácii s ním, dôkladne umyte ruky vodou a mydlom alebo dezinfekciou.
- Ak aplikujete na kliešťa oleje či krémy, on sa začne dáviť a **vypudzuje zo seba toxíny**, ktoré sa dostávajú do nášho tela.
- Je jedno, akú pomôcku a akú techniku zvolíte je to len na vás.

Točenie však nemá význam, to je už dosť zastaralý spôsob.

Najdôležitejšie je:

KLIEŠŤA ČO NAJSKÔR VYBRAŤ!!!

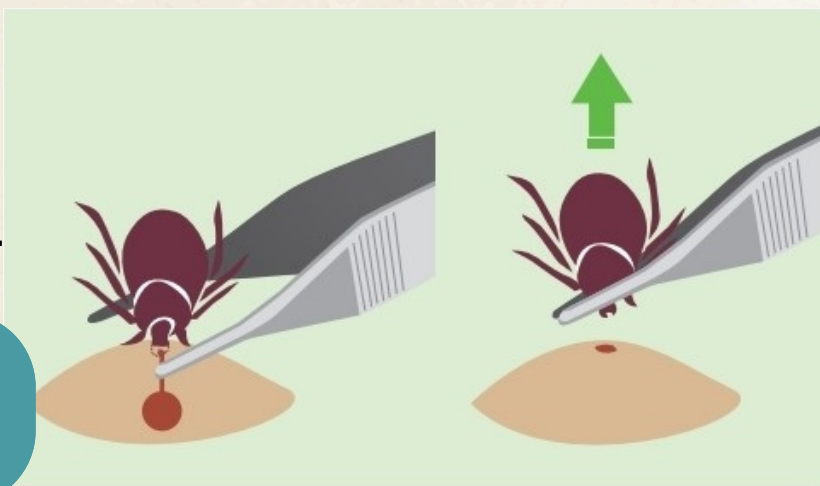
- Kliešťa je potrebné vybrať čo najskôr **mechanicky s použitím pinzety, kliešťov, háčikov, karty na to určených**, môžete použiť aj rovnaké kliešte, ako používate u vašich domácich miláčikov, na trhu je veľké množstvo pomôcok na vybratie kliešťa, vyberte si, čo vám vyhovuje.

4 AKO KLIEŠŤA SPRÁVNE VYBRAŤ

1. Ak máte k dispozícii rukavice, tak si ich navlečte. Čo je ale veľmi zriedkavé, keďže ich zrejme so sebou do prírody nenosíte (ani ja to nerobím, a to som zdravotník ;-))
2. Na miesto nastriekajte dezinfekciu (nie je nevyhnutný krok).
3. **Chyťte kliešťa čo najbližšie k pokožke do pinzety a vytiahnite kliešťa kolmo nahor von.**
4. Použiť môžete aj vatovú tyčinku, ktorú namočte vo vode, dezinfekcii alebo ju jednoducho nasliníte a kliešťa kývavými alebo krúživými pohybmi dostaňte von.
5. **Následne opäť miesto umyte vodou a mydlom alebo prestriekajte dezinfekčným roztokom.**

[VIDEO Ako vybrať kliešťa pomocou vatovej tyčinky \(v angličtine\)](#)

TIP: Ak vidíte, že kliešť je **už nacucaný**, znamená to, že už je v koži zrejme prisatý dlhšiu dobu. Vtedy **uprednostnite pinzetu** pred vatovou tyčinkou, pretože môže mať okolo kusadiel vytvorenú tzv. cementovú chrastu a kliešť ide von ťažšie.

POZOR!

Ak sa vám **kliešťa nepodari vybrať celého**, nie je to žiadna tragédia. **Telo si s tým poradí samo a vypudí ho von.** Miesto iba sledujte.

Netreba to vyberať ihlou ani bežať na pohotovosť. Ak ste ale neistí a chcete dať z tela preč aj hlavičku, nechajte to na odborníka, pretože pri rýpaní, môžete do kože zaniest infekciu.

5 KEDY VYHLÁDAŤ LEKÁRA

- Keď sa jednoducho **bojíte kliešťa vybrať**, alebo máte neposedné dieťa, a už dopredu viete, že vyberanie by bolo náročné.
- Niektoré odporúčania hovoria, že aj keď vám **zostane hlavička v koži**, vyhľadajte lekára, aby ho odborne vytiahol. No telo si s tým zvyčajne samo poradí.
- **Ak sa objavia príznaky lymskej boreliózy alebo klieštovej encefalitídy**, ktoré sme si popísali vyššie.

6 ČO JE EŠTE DÔLEŽITÉ

ZAZNAMENAŤ SI do kalendára kedy a na akom mieste bol kliešť prisatý.

- Miesto je potrebné sledovať niekoľko týždňov.
- Ihneď, **ako sa objavia príznaky chrípky, buďte obozretní** a myslite na to, že vaše **dieťa malo prisatého kliešťa**.
- **V letnom období**, kedy je chrípkových ochorení menej, pri príznakoch ochorenia, **vždy myslite na túto možnosť, pretože ste si prisatého kliešťa nemuseli vôbec všimnúť**. Telo dôkladne prehliadnite a **hľadajte aj iné príznaky infekcie od kliešťa** (napr. červené fľaky).

7 AKO SPRÁVNE KLEŠŤA ZNEŠKODNIŤ

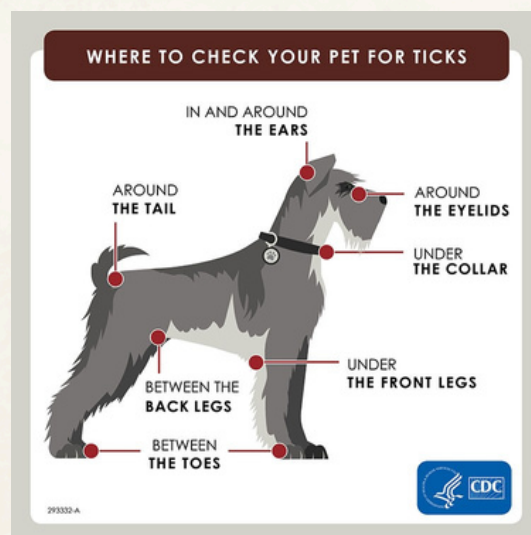
NIKDY NEROZPUČTE KLEŠŤA medzi prstami, lebo vám stačí drobný záder alebo ranka a nakazíte sa infekciou od neho.

- **NESPLACHUJTE ho do záchoda**, on síce nevylezie von, ale spláchnutím ho odplavíte na iné miesto, kde sa môže opäť na niekoho prisáť.
- **SPÁĽTE HO** (napr. aj na tej vatovej tyčinke), príp. ho po vybratí z kože dajte do vreckovky a tak spáľte. Pri pálení pozor, keď kliešť praskne, aby vám jeho obsah nevstrekol rovno do tváre!
- **OBLEPTE HO LEPIACOU PÁSKOU A VYHOĎTE DO KOŠA**, alebo ho pošlite na vyšetrenie do laboratória (čo stojí dosť peňazí a v podstate to nie je nevyhnutné robiť).

8 PREVENCIA PRISATIA KLEŠŤA

1. Režimové opatrenia

- **Oblečenie** - pevné topánky, dlhé nohavice s gumou cez členok alebo nohavice zasunuté v ponožkách (počas leta je to ale mission impossible, že áno. Lepší je **hladký materiál**, po ktorom sa im ťažšie lezie - šmýkajú sa a na **bledom oblečení** ich skôr zbadáte. Výborným pomocníkom môžu byť aj ochranné návleky.
- **Nepohybujte sa v hustom trávnom poraste** - ale zas zakázať a večne deti napomínať tiež nie je bohviečo, preto je lepšie ich viac sledovať počas prestávok na jedenie.
- **Po návrate z prechádzky oblečenie vyzlečte ešte vonku a vytraste**, pretože práním kliešťa nezničíte, v sušičke pri vysokých teplotách však áno.
- **Ihneď po návrate z vonku sa osprchujte a prehliadnite celé telo.**
- Svojho **domáceho miláčika vyčesťe**.

Kde sa u zvierat kliešte vyskytujú najviac.

8 PREVENCIA PRISATIA KLIESTŤA

2. Repelent

- Keďže je detská pokožka, najmä u tých najmenších veľmi citlivá, je **u detí potrebné aplikovať repelenty opatrne**.
- Odporúča sa **nestriekať ho priamo na pokožku**, ale skôr na oblečenie (ponožky, tepláky, tričko).
- Ak chcete nastriekať priamo na kožu, je **dobré najskôr skúsiť reakciu deň vopred na malom kúsku kože** (predlaktie).
- Odporúča sa tiež repelenty striedať.
- Na trhu je už dostupných veľké množstvo šetrných, ale zároveň účinných repelentov pre detičky.

MÔŽETE SI VYROBIŤ AJ SVOJ VLASTNÝ PRÍRODNEJŠÍ REPELENT S OBSAHOM ESENCIÁLNEHO OLEJA

- použiť môžete *EO eukalyptus, rozmarín, mäta, klinčeky, majorán, bazalka, levandula, citronela*.

Domáce repelenty - na internete nájdete veľmi veľa receptov

- **s EO** - 2 PL alhokolu + 2 ČL esenciálneho oleja
- prevarený čerstvý **rozmarín** + alkohol alebo vinný ocot
- **klinčekový** - do 100 ml klasickej Alpy nechať lúhovať aspoň 2 dni 15 klinčekov, vzniknutú tinktúru skladovať v chladničke.

S olejmi u detí pod 3 roky buďte ale opatrní, aby nevznikla reakcia na pokožke.

3. Ultrazvukové odpudzovače

- Sú **najnovším a najšetrnejším typom prevencie**.
- Sú netoxické, nevylučujú žiadne chemické látky ani vône.
- Môžete ich nosiť na oblečení, u menších detí ich **môžete vložiť aj do kočíka**.

8 PREVENCIA PRISATIA KLEŠŤA

4. Sieťka proti hmyzu

- Mechanická bariéra na ochranu bábätka v kočíku.

5. Náramok

- Môžete ho použiť **aj u malých detí**, no u bábätiek ho nedávajte nikdy priamo na pokožku.
- Položiť ho môžete **do tesnej blízkosti u bábätko**, no dbajte na bezpečnosť, **aby ho dieťa necumlalo a nedotýkalo sa ho**.
- U väčších detí ho môžete nasadiť na zápästie alebo členok.

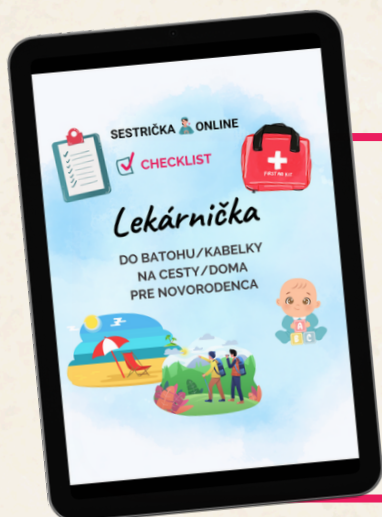
6. Pravidelná kontrola

- Už počas samotnej prechádzky v prírode **pohľadom prehliadajte dieťa počas prestávky** pri jedení či oddychu.
- Nebuďte ale tá matka s lupou ako detektív Colombo, ale robte to nenápadne, lebo aj svojim správaním ovplyvňujete chovanie a strach detí.
- Budte nenápadná ;-).

7. Noste so sebou do prírody lekárničku

- V lekárničke majte pár vecí, ktoré vám pri vyberaní kliešťa pomôžu (pinzeta, dezinfekcia, vatová tyčinka).

Čo všetko nosiť v lekárničke?

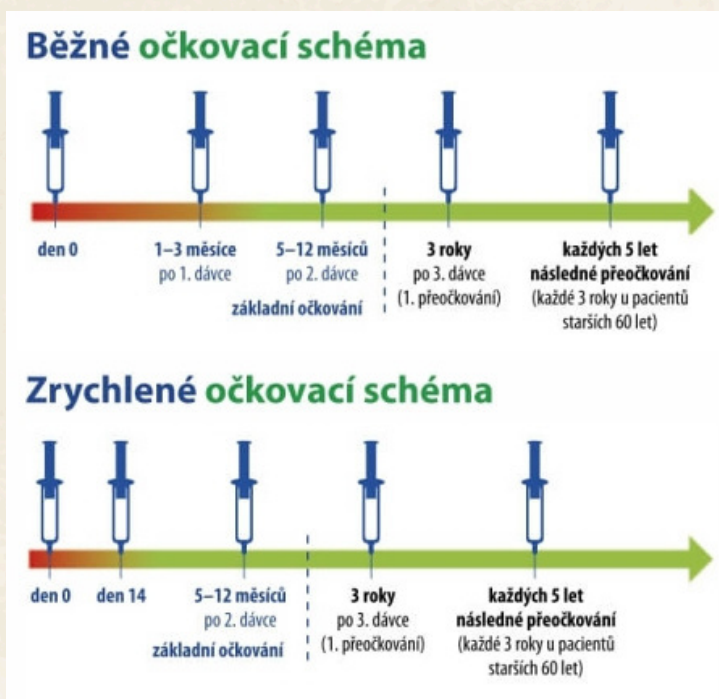
Stiahnite si **Checklist LEKÁRNIČKA zdarma** - čo potrebujete mať v lekárničke na doma, na cesty, do prírody a pre novorodenca.

STIAHNUŤ
LEKÁRNIČKU >>

8 PREVENCIA PRISATIA KLIEŠŤA

8. OČKOVANIE proti kliešťovej encefalitíde

- Naplánujte si ho **v zimnom období**, najneskôr do februára.
- Očkovanie pozostáva z **3 dávok**, preto je dôležité naplánovanie očkovania ešte pred nástupom aktívneho obdobia výskytu kliešťov.
- Protilátky v tele nevznikajú ihneď po očkovaní, ale až po cca 14 dňoch po prvej dávke. Dostatočná ochranná hladina protilátok vzniká až po druhej dávke.
- Dieťa musí byť zdravé (i keď v jesenných mesiacoch je to umenie vychytať).
- Medzi prvou a druhou dávkou je čas 1 - 3 mesiace, tretia dávka sa aplikuje za 5 - 12 mesiacov po druhej dávke (v letnom období sa môže rozmedzie medzi prvou a druhou dávkou skrátiť na 2 týždne).

NEODPORÚČA sa približne 2-3 týždne po nájdení kliešťa z toho dôvodu, že sa môžu objaviť prvé príznaky boreliózy (prvé príznaky nákazy sa objavujú 1-4 týždne od prisatia ako červená škvrna na koži a príznaky bežnej virózy).

OČKOVANIE proti lymskej borelióze neexistuje, preto je tam ochranou jedine prevencia prisatia a skoré vybratie kliešťa.

9

MOJE DIEŤA ZJEDLO KLIEŠŤA

Ak máte doma domáce zvieratko, určite ste mu už niekedy vytiahli toho odporne nacucaného kliešťa.

Táto časť príručky je extrémne nechutná, ale verte, či nie, deje sa to.

Kto ste už videl nacucaného kliešťa viete, že je to bobuľka podobná čučoriedke alebo malému hroznu a malé deti majú toto ovocie radi. Zbadajú bobuľku na zemi a šup s ňou do pusy.

Čo robiť?

- **NEPANIKÁRTE**, i keď je vám čo i len pri tejto predstave na vracanie, nie je to také nebezpečné, ako si myslíme.
- **Tráviaci trakt si s nacucaným kliešťom hravo poradí** bez toho, aby sa dieťa nakazilo alebo ochorelo z neho.
- Problém a **riziko nákazy boreliou** je jedine vtedy, **ak má dieťa v ústach čerstvú otvorenú ranu** (aftu, vytrhnutý zub), cez ktorú by sa krv z rozkusnutého kliešťa dostala do krvného obehu dieťaťa.
- Ak dieťa žiadnu ranu v ústach nemá, s kliešťom si hravo poradia žalúdočné kyseliny, ktoré všetko zlikvidujú.
- Každopádne si tento nechutný zážitok poznačte do kalendára, aby ste to mali na pamäti, ak by sa u dieťaťa objavili známky virózy po približne 1- 4 týždňoch.

NA ZÁVER

**NAJDÔLEŽITEJŠIE JE ZABRÁNIŤ PRISATIU KLIEŠŤA.
PREVENCIA JE VŽDY LACNEJŠIA AKO LIEČBA.**

Ale nie vždy tomu dokážete zabrániť. Neznamená to, že ste svoje dieťa neochránila.

Ak už **kliešťa nájdeme prisatého**, je potrebné ho **čo najskôr vytiahnuť a miesto vydezinfikovať, zapísať si dátum a miesto prisatia do kalendára, miesto sledovať a pri príznakoch bežného vírusového ochorenia o 1-4 týždne od prisatia**, myslieť aj na možnosť nákazy boreliózou či kliešťovou encefalitídou.

Príroda je liek

Preto v nej tráviť čo najviac času, aj napriek tomu, že tam na vás a vaše deti striehnu rôzne nástrahy. Zážitky, ktoré si odtiaľ prinesú, sú na nezaplatenie.

A vy dospeláci buďte na nečakané situácie pripravení, aby ste neskôr neboli prekvapení a neľutovali ste, že ste si do batohu nezobrali pár vecí na prvú pomoc navyše.

Pripraviť sa na náhle situácie môžete aj prostredníctvom mojich kurzov

Rýchlokurz prvej pomoci deťom

Pre zaneprázdnených rodičov, ktorí chcú vedieť podať prvú pomoc deťom.

- ☒ online ☒ mp3 na stiahnutie
- ☒ neobmedzený prístup

[Rýchlokurz prvej pomoci >>](#)

Kurzy naživo

Na stránke mám zverejnený kalendár podujatí, kde ma môžete najbližšie vidieť naživo.

[Kalendár podujatí >>](#)

ZDROJE:

file:///C:/Users/PC/Downloads/18_komisia_Lymska-borelioza-OPS-Infektologia.pdf
<https://imunovital.sk/lymska-borelioza-lb/>
<https://www.ruvzpd.sk/epidemiologia/informacie-o-prenosnych-ochoreniach/kliestova-meningoencefalitida-a-ockovanie/>
https://www.wikiskripta.eu/w/Kl%C3%AD%C5%A1%C5%A5ov%C3%A1_encefalitida
https://www.ifcor.cz/files/download/Lymeska_borrelioza.pdf
<https://euc.cz/clanky-a-novinky/clanky/borelioza-priznaky-prubeh-a-lecba/>
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jgf2.297>
https://www.researchgate.net/figure/Erythema-Migrans-Courtesy-of-CDC_fig3_329030553
<https://www.msmanuals.com/professional/multimedia/image/erythema-migrans>
obrázky produktov na prevenciu sú stiahnuté z ponuky lekární a e-shopov